

Полевікова, О.Б. Вправи та ігри на формування навичок точного і швидкого вибору слів у роботі з дітьми старшого дошкільного віку [Текст] / О.Б. Полевікова // Стратегії та перспективи розвитку дошкільної освіти в сучасних умовах : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м.Мелітополь, 6-7 жовтня 2011 р.) / Мелітопольський держ. пед. ун-т ім. Богдана Хмельницького. – Мелітополь: ЧП Гапшенко, 2011. – С.56-58.

УДК 37.016: 81

Полевікова Ольга Борисівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Херсонський державний університет,
м.Херсон, Україна

Вправи та ігри на формування навичок точного і швидкого вибору слів у роботі з дітьми старшого дошкільного віку

Провідним завданням словникової роботи в старшому дошкільному віці є активізація словника, вироблення навичок усвідомленого і доречного використання слів відповідно до контексту висловлювання [3, с.323].

Для закріплення навичок точного і швидкого вибору слів рекомендуються вправи та ігри, спрямовані на вживання дітьми найменувань предметів та їхніх ознак; наприклад, для активізації слів, що позначають частини тіла, можна провести гру «Домалюй». Діти розглядають, що потрібно ще домалювати зображенню людини, називають втрачені частини: брови, ніс, перенісся, вії, пальці. Вихователь домальовує на дошці, а потім діти роблять те ж саме на своїх незакінчених малюнках. Розгляд і малювання супроводжуються загадуванням Петрушкою загадок: «Навколо озера очерети ростуть» (вії), «Один каже, двоє дивляться, двоє слухають» (рот, очі, вуха); «Завжди в роті, а не проковтнеш» (язик). В іграх, ігрових вправах на добір слів активізуються іменники, дієслова, прикметники. Наприклад, дітям ставлять запитання: Що можна шити? штопати? приміряти? застебнути? підперезати? зав'язати? надіти? У відповідь вони повинні назвати відповідні предмети. За кожно

правильну відповідь діти отримують фішку. Виграє той, хто більше набере фішок.

Аналогічне завдання вирішується в грі «Назви, який». До названого предмета діти добирають ознаку, наприклад, *шарф – теплий, легкий, довгий, короткий, вузький, широкий, в'язаний, красивий*. Проводять також ігри на класифікацію предметів та їх узагальнення: а) різні види класифікації предметів та їхніх словесних позначень, наприклад, за різними ознаками (розподіл слів за групами: овочі, посуд, рослини), за родовою і видовою ознаками: *транспорт – залізничний, автомобільний, повітряний, водний, машини – сільськогосподарські, побутові, військові*; б) виключення з даної групи предметів і слів, що не мають загальної ознаки, наприклад, *стіл, стілець, диван, стакан, ліжко, крісло, плаття* - Які предмети (слова) зайві?; в) добір до слова, що означає родове поняття, слова з видовим значенням (які фрукти ростуть в саду?; назвіть перелітних птахів; які продукти продають у продовольчому магазині?); г) добір слів видового значення до родової назви, наприклад, *туфлі, чоботи, сандалі* - ...; *берет, панама, капелюх* -...; д) узагальнення через протиставлення, наприклад, *ластівка – птах, а метелик? Плаття – одяг, а туфлі?*; е) складання словосполучень і речень зі словами, що позначають видові і родові поняття.

Таким чином, у сучасній дошкільній лінгводидактиці словникова робота розглядається як цілеспрямована педагогічна діяльність, яка забезпечує ефективне засвоєння словникового складу рідної мови. Розвиток словника розуміється як тривалий процес кількісного накопичення слів, засвоєння їх соціально закріплених значень та формування вміння використовувати їх у конкретних умовах спілкування [3, с.318]. Значну роль у цьому процесі посідають вправи та ігри, спрямовані на формування навичок точного і швидкого вибору слів.

Список літератури:

1. Богуш А., Гавриш Н., Котик Т. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах. Підручник для

студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти / А. Богуш, Н.Гавриш, Т.Котик. - К.: Видавничий Дім «Слово», 2006. - 304 с.

2. Богуш А.М. Формування професійно-комунікативної компетенції майбутнього вихователя дошкільного закладу // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / Ред.кол.: Побірченко Н.С. (гол.ред.) та інші. – Умань: ПП Жовтий О.О., 2009. – Випуск 31. – С. 6-13.

3. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / За ред. А.М.Богуш. – К.: Вища шк., 2007. – 542 с.

4. Богуш А.М., Луцан Н.І. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи. Навчально-методичний посібник / А.М.Богуш, Н.І.Луцан. - К.: Видавничий Дім «Слово», 2008. – 256 с.

Відомості про автора:

Полєвікова Ольга Борисівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри дошкільної освіти Херсонського державного університету.

Домашня адреса	73005, м. Херсон, вул.28 Армії, буд.4-А, кв.24
Домашній; моб. телефон	(0552) 31-31-08; 097-30 000-77
E-mail	polevikov@list.ru